

A opäť Veľká noc...

■ Ako spriadam tieto riadky, spomínam si na situáciu spred roka, keď nás zaskočil príchod koronavírusovej pandémie. Veľmi dobre si pamätám, s akými pocitmi a myšlienkami som vtedy písal úvodné zamyslenie do veľkonočného čísla našich Noviniek. Mnohí z nás vtedy cítili, že v najbližšom období budeme konfrontovaní so situáciou, na ktorú sme neboli zvyknutí. Vyzývali sme k opatrnosti a trpezlivosti. Málokto však počítal s tým, že vírusu budeme nútení čeliť takú dlhú dobu. Že nepriaznivá epidemiologická situácia nám prekazí aj pohodové prežitie Vianoc a že sa nadhlo budeme musieť zriecť spoločenského kontaktu. A už vôbec sme nerátali s tým, že nasledujúce veľkonočné sviatky budú opäť časom prázdnych kostolov. Veď leto, ktoré prišlo po prvej vlne pandémie, bolo už takmer „normálne“...

Náš pôst v spoločenskom živote trvá príliš dlho. Počas uplynulého roka sme zažili všeličo. Viacerí z nás na vlastnej koži, fyzicky aj psychicky, pocítili dôsledky vírusu, ktorý donedávna mnohí ľudia z nepochopiteľných dôvodov zľahčovali, spochybňovali, ba popierali. Mnohým našim známym a príbuzným, najmä v pokročilejšom veku, tento neviditeľný nepriateľ skomplikoval už aj tak krehký zdravotný stav. Niektorých z nás v tomto období navštívila bolesť, ktorú spôsobil odchod blízkeho človeka do večnosti.

Vyrovnanie sa so stratami je v živote každého z nás veľmi dôležité. Aj tieto ťažké chvíle nám totiž okrem žiaľu môžu priniesť posilnenie a nové impulzy do ďalších rokov. Je dobré uvedomiť si to aj vtedy, keď sa nám bôľ zo straty zdá priveľký. Veď pred takúto náročnú úlohu život z času na čas postaví každého z nás. Všetkým ľuďom sa popri radoostiach ujdú aj trápenia, hoci v rozličných mierach.

Keď francúzskeho matematika, fyzika a mysliteľa Blaisa Pascala vyzvali, aby sa vyjadril k otázke viery v Boha, dobro a spravodlivosť, odpoveď sformuloval približne takto: Na tomto svete je dosť svetla pre tých, ktorí veríť chcú, ale aj dosť tmy pre tých, ktorí vieru odmietajú.

Podstatnou myšlienkou nastávajúcich veľkonočných sviatkov je víťazstvo života nad smrťou. Je veľmi dôležité uvedomiť si, akú úlohu v našom prežívaní zohráva pozitívny prístup k životu. Veď optimizmus by nemal byť dôsledkom nedostatku informácií, ako to tvrdia skeptici, ale víťazstvom svetla nad tnosťou a nádeje nad beznádejou v našom vnútri.

Martin Lokša

Zdroj: www.tapetymix.sk

Prihovor starostu

■ Vážení spoluobčania, prešiel už rok odvtedy, ako sme prvýkrát spozorneli pri správach o vznikajúcej pandémii, o víruse COVID-19, ktorý zasiahol celý svet. Od tej doby žijeme v neustálom obmedzení voľného pohybu. Kompetentní prijímajú množstvo opatrení, ktoré majú eliminovať šírenie nebezpečného vírusu. Či vírus znikol tak alebo onak, je otázne.

Veľké nebezpečenstvo nakazenia však pretrváva. Medzi nami sú stále ľudia, ktorí podceňujú šíriace sa ochorenie a nezodpovedným správaním ohrozujú svojich blízkych aj ostatných, s ktorými prichádzajú do styku. Mnohí chorobu prekonali bez následkov. Na niektorých vírus zanecháva trvalé stopy. Žiaľ, aj

v našej obci sa vyskytli prípady, v ktorých vírus zobrať to najcennejšie. Preto mi dovoľte, aby som touto cestou príbuzným a známym obetí vyjadril úprimnú sústrasť.

K získaniu kolektívnej imunity je potrebné zaočkovať väčšinu populácie, čo je v najbližšej dobe nereálne. Preto vás znovu vyzývam na zodpovedné dodržiavanie karanténnych opatrení.

V našej obci víkend čo víkend pripravujeme a realizujeme testovanie obyvateľstva na prítomnosť vírusu COVID-19. Zdôrazňujem, že toto testovanie je dobrovoľné a podmienky pri testovaní prispôsobujeme našim technickým možnostiam a možnostiam a podmienkam zdravotníckeho a zabezpečovacieho personálu, ktorému patrí veľká vďaka. Testovanie pripravujeme preto, aby sme našim obyvateľom pomohli zistiť prítomnosť či neprítomnosť vírusu, získať tak potrebné potvrdenie na voľný pohyb a, samozrejme, obmedziť šírenie ochorenia. Tým občanom, ktorým podmienky nášho odberného miesta a personál nevyhovujú, odporúčam navštíviť iné odberné miesto v blízkom okolí.

Nadalej pretrvávajú núdzový stav, ktorý prináša množstvo obmedzení spojených so zákazom organizovania hromadných podujatí. V tomto období sa napríklad v našej obci zvykla konať jarná brigáda spojená s upratovaním obce. Na individuálne či rodinné prechádzky v prírode sa však zákaz nevzťahuje. Preto touto cestou veľmi pekne prosím všetkých občanov, ktorým nie je ľahostajné životné prostredie obce a okolie ich príbytku, aby pri svojich prechádzkach pomohli pri jarnom čistení verejných priestranstiev. Po telefonickom dohovore (0911 654 344) alebo emailom nahlásení (ou@nemecka.info) budú záujemcom doručené prázdne zberné vrecia alebo potrebné náradie. Naplnené vrecia môžete odovzdať zamestnancom obce na zbernom dvore, prípadne možno nahlásiť miesto ich uloženia. Aj pri tomto zbere prosím o dodržanie triedenia odpadu. Všetkým zúčastneným vopred ďakujem.

Pri častých stretnutiach s občanmi počas testovaní, ktoré prebiehajú v priestoroch kultúrneho domu, dostávam mnoho otázok týkajúcich sa opravy tejto budovy. Áno, plán rekonštrukcie kultúrneho domu s poslancami obecného zastupiteľstva riešime práve v tomto období. Pripravuje sa štúdia novej dvojpodlažnej budovy: na spodnom (existujúcom) podlaží bude sála s pódium,

sociálne zariadenia a výťah na druhé podlažie. Tam sa vybudujú ambulancie všeobecného lekára, zubného lekára a pediatra spolu so zodpovedajúcimi sociálnymi zariadeniami. V budove hasičskej zbrojnice sa vybuduje nová plynová kotolňa s výrobňou teplej vody pre celý komplex. Počíta sa aj s novými parkovacími miestami. Predpokladaná investícia z vlastných a iných zdrojov dosiahne asi milión eur.

Pre rekonštrukciu starého kultúrneho domu sme sa rozhodli z viacerých dôvodov. Brali sme do úvahy prístup k budove, možnosť parkovania a pripojenia na inžinierske siete, ako aj využitie areálu v rámci tradičných podujatí. V tejto súvislosti by som rád pripomenul, že poslanci obecného zastupiteľstva sa vždy a v každej veci rozhodujú slobodne a podľa vlastného uváženia. V demokratických voľbách dostali od svojich voličov mandát, ktorý zastupujú slobodne a zodpovedne.

Za dverami máme najväčší kresťanský sviatok – Vzkriesenie Pána Ježiša Krista. Prajem vám, aby ste nastávajúce sviatočné dni prežili v zdraví a v kruhu svojich blízkych. Prosím, ani počas sviatočných dní nezabúdajte na ohľaduplnosť a zodpovednosť.

Branislav Čížmarík

Zasadnutie obecného zastupiteľstva v skratke

Obecné zastupiteľstvo (OZ) obce Nemecká od vydania posledného čísla obecných novín zasadalo len raz, 25. februára 2021, a to v sobášnej sieni obecného úradu a za prísneho dodržania všetkých hygienicko-epidemiologických opatrení.

Z celkového počtu 9 poslancov bolo prítomných 8 poslancov, ospravedlnený bol Peter Marčok. Po schválení programu stretnutia hlavný kontrolór obce zhrnul kontrolu plnenia uznesení o posledného zasadnutia OZ.

Starosta obce v úvode informoval o ukončení rekonštrukčných prác v budove bývalej dolnej školy v Zámostí. V kuchyni tohto objektu došlo k výmene podláh, rekonštrukcii elektrických rozvodov, zníženiu stropu. V miestnosti boli natiiahnuté nové omietky, vymenené dvere a bola zaizolovaná vonkajšia stena. Náklady na rekonštrukciu dosiahli približne 4 500 eur. Obec sa podieľala aj na riešení havarijnej situácie na vodovodnom potrubí v priestoroch základnej školy. Rozsiahle výkopové práce a polozenie nového vodovodného potrubia si vyžiadali investíciu z obecného rozpočtu vo výške asi 10 500 eur. Starosta informoval aj o predbežnom stretnutí s projektantmi, ktorí predložili návrh kompletnej rekonštrukcie kultúrneho domu. Podal tiež informácie o zabezpečovaní pravidelného testovania občanov na prítomnosť vírusu COVID-19 a o zakúpení respirátorov pre seniorov.

Poslanci v bode č. 6 rokovacieho programu schválili Všeobecne záväznú nariadenie č. 1/2021 o určení výšky dotácie

na prevádzku a mzdy na dieta materskej školy a dieta školského zariadenia na rok 2021.

Náplňou programu v bode č. 7 bolo schválenie Všeobecne záväzného nariadenia č. 2/2021 o podmienkach chovu domácich a úžitkových zvierat na území obce Nemecká. Účelom tohto nariadenia je upraviť podmienky chovu a držania zvierat, vymedziť práva a povinnosti chovateľov a držiteľov hospodárskych a domácich zvierat, ako aj zabezpečiť čistotu a bezpečnosť v obci.

V ďalších bodoch programu OZ schválilo plán kontrolnej činnosti hlavného kontrolóra obce na prvý polrok 2021, prerokovalo žiadosť o finančnú podporu na rekonštrukciu lôžkovej časti Nemocnice s poliklinikou Brezno, schválilo prenájom obecných pozemkov a neschválilo predaj obecného pozemku.

V bode č. 13 sa poslanci zaoberali posudzovaním spolufinancovania štúdie cyklotrasy Podbrezová-Chvatimech – Brusno, ktorá má prechádzať cez obec Nemecká. Keďže vo veci spolufinancovania tejto štúdie zo strany obce sa vyskytli nejasnosti, OZ presunulo tento bod na ďalšie zasadnutie. Poslanci vyslovili výhrady súvisiace s technickým riešením štúdie tejto cyklotrasy.

Financovanie opráv vodovodného potrubia v ZŠ s MŠ Nemecká si vyžiadalo presun financií v obecnom rozpočte. Poslanci ho schválili v rámci rozpočtového opatrenia č. 1/2021.

Jozef Kliment, poslanec obecného zastupiteľstva

Elektronické sčítanie končí

Dňa 31. marca 2021 sa elektronické sčítanie obyvateľov, domov a bytov končí. Po tomto termíne samosčítanie obyvateľov nebude možné. K 22. marcu 2021 sa v našej obci sčítalo necelých 78 % obyvateľov.

Občania bez internetu a seniori, ktorí sa nemohli alebo nevedeli sčítať sami, môžu využiť asistovanú formu sčítania, ktorá je plánovaná v období od 1. apríla do 31. októbra 2021. Presný termín bude určený na základe aktuálnej epidemiologickej situácie a občania o ňom budú včas informovaní prostredníctvom miestneho rozhlasu, úradných tabúľ a webovej stránky obce.

Požiadavky na asistované sčítanie bude možné nahlásiť telefonicky na obecný úrad. Mobilný asistent navštívi občana v dohodnutom termíne, preukáže sa preukazom asistenta a následne zrealizuje sčítanie pomocou tabletu.

V tejto súvislosti si dovoľujeme upozorniť predovšetkým seniorov, aby boli obozretní v kontakte s neznámymi osobami, ktoré by sa mohli vydávať za sčítacích komisárov alebo asistentov.

Katarína Starčoková, pracovníčka obecného úradu

Tried'te odpad, má to zmysel

Množstvo odpadov aj náklady na ich likvidáciu sa každoročne zvyšujú. Okrem odvozu komunálneho odpadu obec platí aj za jeho uloženie na skládke. Výška poplatkov je závislá od toho, koľko percent odpadu dokážeme vyseparovať.

Vďaka tomu, že sa nám podarilo zvýšiť úroveň vytriedenia z 24,58 % v roku 2019 na 35,52 % v roku 2020, zostala sadzba poplatku v roku 2021 rovnaká ako v roku 2020, a to 22 € za tonu odpadu. K zlepšeniu situácie v separácii prispelo aj zriadenie malej kompostárne, ktorú obec začala prevádzkovať v minulom roku.

Veríme, že spoločnými silami sa nám podarí aj naďalej zvyšovať množstvo vytriedených odpadov, pretože ak chceme za odvoz smetí platiť menej a zlepšiť životné prostredie, je potrebné viac separovať. V našej obci sú na to vytvorené dobré podmienky.

Alexandra Barlová
pracovníčka obecného úradu

Druh odpadu		Množstvo v kg rok 2019	Množstvo v kg rok 2020
1	Papier a lepenka	26 330	26 007
2	Sklo	33 040	35 610
3	Viacvrstvé kombinované materiály na báze lepenky (kompozity na báze lepenky)	672	571
4	Obaly z kovu	352	295
5	Biologicky rozložiteľný kuchynský a reštauračný odpad	–	–
6	Šatstvo	4 700	–
7	Textílie	1 480	2 800
8	Žiarivky a iný odpad obsahujúci ortuť	–	3
9	Vyradené zariadenia obsahujúce chlórfluórované uhľovodíky	360	3 260
10	Jedlé oleje a tuky	–	7
11	Oleje a tuky iné ako uvedené v 10	–	45
12	Batérie a akumulátory, netriedené batérie a akumulátory obsahujúce tieto batérie, obsahujúce nebezpečné časti	–	–
13	Batérie a akumulátory iné ako uvedené v 12	–	–
14	Vyradené elektrické a elektronické zariadenia iné ako uvedené v 8 a 9, obsahujúce nebezpečné časti	1 590	1 980
15	Vyradené elektrické a elektronické zariadenia iné ako uvedené v 8, 9 a 14	1 640	2 370
16	Drevo	4 540	19 940
17	Plasty	21 331	23 704
18	Kovy	–	–
19	Meď, bronz, mosadz	117	–
20	Hliník	220	180
21	Olovo	–	–
22	Zinok	–	–
23	Železo a oceľ	9 490	46 543
24	Cín	–	–
25	Zmiešané kovy	–	–
26	Biologicky rozložiteľný odpad	0	49 100
27	Rozpúšťadlá	–	12
28	Farby, tlačiarenské farby, lepidlá a živice obsahujúce nebezpečné látky	–	1 463
29	Zmesový komunálny odpad	319 170	337 080
30	Objemný odpad	5 630	–
31	Drobný stavebný odpad	0	47 040
Celkové množstvo komunálnych odpadov		430 662	598 010
Celkové množstvo vytriedených zložiek komunálnych odpadov		105 862	212 415
Miera vytriedenia komunálnych odpadov		24,58 %	35,52 %

Súčet vytriedených zložiek komunálnych odpadov, uvedený v predposlednom riadku tabuľky, tvoria položky odpadov v riadkoch 1 až 26, ktoré sú určené na recykláciu (pozn. red.).

Spomienka

S pani Ing. Lubicou Lokšovou som sa bližšie zoznámil ešte ako poslanec Miestneho národného výboru v Nemeckej, na ktorom v tom období pracovala. Po komunálnych voľbách v roku 1990, keď som sa stal starostom obce, nasledovali roky našej spolupráce pri všetkých činnostiach, ktoré sa týkali môjho pôsobenia vo funkcii až do roku 1998. Neskôr sme prichádzali do kontaktu pri rôznych obecných akciách či náhodných stretnutiach.

L. Lokšová sa ako matrikárka podieľala aj na organizácii obradov Zboru pre občianske záležitosti

Na obecnom úrade pracovala vo funkcii ekonómky a tiež matrikárky. Prežili sme spolu mnohé ťažké, ale aj pekné chvíle,

hlavne v období plynofikácie obce, ktorú sme takmer celú financovali z vlastných prostriedkov. Ako ekonómka musela dobre hospodáriť, aby sme okrem bežných nákladov na chod obce mali dostatok zdrojov aj na prebiehajúcu plynofikáciu či na opravy rozvodov vody. Vždy sa na ňu dalo spoľahnúť a bola odborne pripravená na všetky nástrahy, ktoré priniesol vznik obecných úradov a prenos niektorých kompetencií zo štátu na obce.

Pani Lubica s obľubou podporovala rozvoj kultúry v obci, vypomáhala pri organizovaní aktivít divadelných ochotníkov a aj pri vzniku a činnosti folklórneho súboru Čierťaž, kde potom aj aktívne účinkovala v speváckej zložke. V oblasti sociálnej starostlivosti účinne pomáhala sociálne slabším občanom, ktorých situáciu dôverne poznala. Popri starostiach o vlastnú rodinu sa istý čas starala aj o svojho starého a nemocného suseda. Tiež sa významne zapájala do prípravy a konania všetkých volieb v obci, kde pracovala hlavne ako zapisovateľka.

Po mojom odchode z funkcie v roku 1998 naďalej pokračovala vo svojej práci a spolupracovala s ďalšími dvoma mojimi nástupcami. Viem, že úspešne. Všetko však ukončila zákerná choroba, ktorá ju úplne vyradila z plnohodnotného života.

Touto cestou si dovoľujem poďakovať sa jej za všetko, čo pre nás počas svojho pôsobenia na obecnom úrade vykonala. Hoci sa nenarodila v Nemeckej, s manželom Štefanom si tu založila rodinu a tešila sa z úspechov svojich synov. Škoda, že sa viac nemohla potešiť aj so svojimi vnúčatami. Prežila tu s nami veľkú časť svojho života, a aj keď už nie je medzi nami, navždy zostane nielen v spomienkach najbližších, ale aj nás ostatných.

Češť jej pamiatke!

Ján Turčan st.

Z činnosti denného stacionára

Prvé mesiace roku 2021 sme opäť poskytovali sociálnu službu v teréne. Začiatok roka sa nám zdal dlhý, priam až nekonečný, umocňovala to zlá epidemiologická situácia a nálady v spoločnosti. Chceli sme veriť, že nový rok prinesie zlepšenie situácie, ona sa však, naopak, zhoršovala. Nádej začala svitať v druhej polovici januára, keď prijímateľov sociálnych služieb v denných stacionároch zaradili do programu imunizácie. Dňa 27. januára boli klienti a zamestnanci zaočkovaní prvou dávkou vakcíny proti COVID-19, druhou dávkou nás mobilná jednotka prišla zaočkovať 24. februára. Po dvoch týždňoch od druhej vakcinácie sme pristúpili k opätovnému poskytovaniu sociálnej služby ambulantnou formou.

Aktivizácia v teréne je vždy náročnejšia. U klientov bola badať vyššia miera frustrácie z dlhodobej izolácie a najmä z toho, že koniec pandémie je v nedohľadne. Popri zabezpečovaní nákupov, pravidelných návštevách a telefonických rozhovoroch sme sa snažili vymýšľať také aktivity, pri ktorých by naši prijímatelia sociálnej služby dokázali aspoň na chvíľu zabudnúť na okolnosti, v ktorých sa nechceme ocitli. Okrem podpory kognitívnych funkcií v oblastiach koncentrácie, slovnej zásoby, logického myslenia, zmyslového vnímania, komunikácie, priestorovej orientácie atď. sme sa zameriavali najmä na podporu duševného zdravia prostredníctvom zážitkových metód.

Do tohto konceptu nám zapadla iniciatíva triednych učiteliek a žiakov siedmeho ročníka Základnej školy J. Simana vo Valaskej, ktorí sa zapojili do projektu vianočnej zbierky pre seniorov

a niektoré z ich „krabíc naplnených láskou“ sa dostali aj ku klientom denného stacionára. Z našej facebookovej stránky sa dozvedeli, že potešili aj niekoľkých našich seniorov a mladých dospelých, a preto sa rozhodli napísať im listy, v ktorých sa aktívne zaujímajú o ich životy. Veria, že prostredníctvom listovej korešpondencie im pomôžu zmierniť pocit samoty, najmä v tomto náročnom období. Odozva nenechala na seba dlho čakať, do školy vo Valaskej putovali od našich seniorov listy a zazvonil tam veru aj telefón. A tak sa vytvorilo spojenie, ktoré sa budeme snažiť pestovať. Radosť z neho je na oboch stranách. Dňa 8. marca čakal na pošte od siedmakov a ich triednych učiteľiek balík plný blahoželaní s krásnym textom k Medzinárodnému dňu žien. Na oplátku poputuje k veľkonočným sviatkom do Valaskej balík s veľkonočnými pohľadnicami vyrobenými u nás v dennom stacionári a, samozrejme, čokoládové prekvapenia, ktoré na Veľkú noc nemôžu chýbať.

Ďalším vydareným projektom počas sociálnej izolácie bola aktivita *Namaluj mi do pamätníčka*. Každému klientovi sme pripravili 19 výkresov vo formáte A5, na ktoré mali nakresliť alebo napísať venovanie ostatným klientom. Kresby si medzi sebou posielali prostredníctvom nás zamestnancov. Výsledkom u každého klienta je pamätník plný kresieb a venovaní od priateľov zo stacionára.

Od 15. marca je denný stacionár v prevádzke. Zvítanie bolo veľmi srdečné. Tešíme sa, že sme opäť spolu. V uplynulých dňoch sme stihli zablahoželať marcovým oslávencom, aj keď oveľa skromnejšie ako inokedy. Zarecitovali a prečítali sme si

vybrané úryvky z prózy v rámci tradičného Hviezdoslavovho Kubína. Jednou z najväčších radosí u klientov je obnovenie pravidelného polhodinového cvičenia. Z okien denného stacionára opäť počuť spev a veru aj smiech. Veľkonočné pohľadnice z našej dielne už majú svojich adresátov a maľované obrazy jarných kvetín už dnes zdobia steny v chodbe. Aj mladí dospelí naplňujú svoj naplánovaný rozvrh svedomite. V rámci rozvoja

pracovných zručností upiekli k narodeninám tortu pre pána starostu, ananásové cupcake a linecké koláčiky na úvodné zvítanie so svojimi seniorskými kamarátmi. V tomto týždni zase bublaninu so slivkami a dva zdravé koláče bez vajec a mlieka. Popri práci si stihli zatancovať, zaspievať a absolvovať hodinové prechádzky.

Záverom chcem napísať, že sa riadime aktuálnymi epidemiologickými opatreniami, ktoré platia v našom rezorte. Klienti musia podstúpiť ranný filter, denné premeriavanie teploty a isté obmedzenia komfortu. Pracujeme a trávime čas v menších skupinách. V sociálnych službách platí pre klientov a zamestnancov výnimka v nosení respirátora FFP2 vo vnútorných priestoroch, kde ho môžu nahradiť zdravotníckymi rúškami. Na verejne prístupných miestach, ako sú vrátnica a vstupná chodba, a pri styku s dodávateľom naďalej platí povinnosť nosiť respirátor.

Renáta Liptaiová

Nakresli si rozprávku

Marec je už dlhé roky známy ako mesiac knihy. Málokto však vie, že u nás sa takto oslavuje už od roku 1955, a to na počesť Mateja Hrebendu, ktorý sa v tomto mesiaci narodil a aj zomrel. Bol známy tým, že miloval knihy a čítanie. Okrem toho chodil z dediny do dediny a knihy predával, zachraňoval pred pálením či vyhadzovaním a tak sa zaslúžil o budovanie knižníc.

Výnimočný bol ešte aj preto, že zbieral ľudové piesne a rozprávky. A práve rozprávok a kníh sa týkala aj súťaž, ktorú sme prostredníctvom facebooku vyhlásili pre našich najmenších čitateľov. Úlohou detí zo súťažnej kategórie predškolákov bolo nakresliť obľúbenú rozprávku, žiaci z prvého stupňa základnej školy mali vyrobiť zaujímavú záložku do knihy.

Do súťaže sme dostali peknú kôpku súťažných prác, ktoré sme zverejnili aj na facebookovej stránke Novinky spod Hradiska – Nemecká, Dubová, Zámotie. Aj vďaka sponzorom a Obecnému úradu v Nemeckej sme potešili darčekom všetky deti, ktoré sa do súťaže zapojili. A keďže každá súťaž by mala mať aj víťaza, porota zložená z členov redakčnej rady sa zhodla na nasledovnom vyhodnotení.

1. kategória – deti predškolského veku

1. miesto – Bianka (6 rokov)
2. miesto – Rebeka (6 rokov)
3. miesto – Eliška (6 rokov)

2. kategória – žiaci prvého stupňa základnej školy

1. miesto – Sárka (8 rokov)
2. miesto – Simonka (8 rokov)
3. miesto – Livka (7 rokov), Matko (7 rokov)

Vítazom srdečne gratulujeme a veríme, že majú radosť nielen z výhry, ale aj z dobrých kníh a rozprávok. Ostatným našim čitateľom oznamujeme, že už v apríli sa môžu tešiť na ďalšiu súťaž, tentokrát pre celú rodinu. Sledujte nás na facebooku.

Zuzana Kováčová Švecová

Čo je nové v materskej škole

Ministerstvo školstva vyhlásilo výzvu na podávanie žiadostí v rozvojovom projekte *Múdre hranie*. Výzva bola určená všetkým verejným, cirkevným a súkromným materským školám a jej úlohou bolo iniciovať prípravu projektov zameraných na nákup detských kníh a didaktických pomôcok. Naša materská škola v Nemeckej na túto výzvu reagovala, a to s priaznivou odozvou. Ide už o piaty úspešný projekt zamestnancov našej materskej školy.

Projekt *Múdre hranie* vypracovala zástupkyňa pre materskú školu Mgr. Ivana Štellerová. Poskytnuté finančné prostriedky nám poslúžia pri realizácii projektu *Technická materská škola* na vytvorenie školskej dielne s technickým vybavením. Naším zámerom je prepojiť environmentálnu výchovu a techniku, aby sa deti učili pracovať s prírodným materiálom a tvoriť z neho. Hravou a nenásilnou formou sa naučia, ako fungujú veci okolo nás. Ide o rozvíjanie nielen technickej zručnosti, ale predovšetkým logiky a matematiky, ktoré v bežnom živote potrebuje každý z nás. V tomto smere sa vzdelávajú aj pedagógovia materskej školy.

Zápis detí do materskej školy bude prebiehať v máji 2021. Bližšie informácie záujemcom poskytneme koncom apríla po usmernení ministerstva školstva v súlade s aktuálnymi protipandemickými opatreniami.

Kolektív materskej školy

„V živote by som nepovedal, že sa ešte vrátim do materskej školy, teraz už ako učiteľ. Deti ma obohacujú hlavne duchovne, pretože maličké deti nie sú ešte pokazené súčasťou dobou a sú ľahko formovateľné.“ Toto sú slová nášho nového kolegu Mgr. Mateja Vaníka. Mnohí ho poznajú najmä ako speváka, no málokto vie, že je vyštudovaný pán učiteľ. Veríme, že v našom zabehnutom kolektíve sa bude cítiť spokojne a pre našu škôlku bude prínosom.

Napriek súčasnej pandemickej situácii naša materská škola pripravuje testy školskej zrelosti pre predškolákov. Deje sa tak v spolupráci s Centrom pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Brezne. Rodičov budeme o testoch informovať individuálne. Veríme, že toto náročné obdobie rýchlo pomíne a všetci sa spoločne stretne v našej škôlke.

Kolektív MŠ srdečne ďakuje rodičom, ktorí pre našu škôlku zakúpili uzavretý **mobilný germicídny žiarič**.

Je to vysoko kvalitný prístroj na likvidáciu individuálnych typov vírusov a baktérií vo vzduchu. Naše poďakovanie patrí rodine Bartkovej, Páleníkovej, Palárikovej, Balcovej, Nátherovej, tiež Angelike Akovej, Martine Romančíkovej a nemenovanému sponzorovi.

Sme radi, že aj touto cestou môžeme udržiavať čistotu a bezpečnosť v našom zariadení a tým chrániť vaše i „naše“ deti.

Kultúrny pôst 2020 v Čierťaži

Z programu *Pohronskí čipkári a Horehronie*

Naša folklórna skupina mala v priebehu minulého roka len jedno verejné vystúpenie. Bolo súčasťou audiovizuálnej prezentácie o živote podomových obchodníkov-čipkárov z nášho kraja. Akcia pod názvom *Pohronskí čipkári a Horehronie* sa mala v sále Stredoslovenského osvetového strediska v Banskej Bystrici konať už v marci, no vinou šíriaceho sa vírusu bola zrušená podobne ako ostatné hromadné podujatia. Napokon sa predsa len uskutočnila po dočasnom utíšení pandémie, a to 12. augusta 2020. Bolo to úspešné podujatie, o čom nás presvedčili pozitívne ohlasy laikov i odborníkov z publika. Netušili sme ešte, že toto vystúpenie bude nadhlo naše posledné.

V novembri nás pracovníci Stredoslovenského osvetového strediska v Banskej Bystrici vyzvali, aby sme sa zúčastnili na príprave online koncertov s témou adventných a vianočných tradícií. Bolo sa treba rozhodnúť rýchlo a navyše bez dôkladnejšej prípravy, keďže v tom období už bolo stretávanie sa viac ako

šiestich ľudí zakázané. Narýchlo sa podarilo zozbierať aspoň mužskú spevácku skupinu, a tak sme šli. Sériu koncertov bola uvedená na internete počas všetkých štyroch adventných nediel. Kompletne videozáznamy koncertov, ako aj spomenutej prezentácie o čipkároch si záujemcovia môžu pozrieť na internetovej stránke www.sosbb.sk. Tesne pred koncom roka spevácka skupina spolupracovala aj na príprave rozhlasovej relácie o novoročných tradíciách pod názvom *Nový rok a mágia počiatku*, ktorá bola uvedená 1. januára 2021.

Všetko zlé je na niečo dobré. Mne osobne toto obdobie kultúrneho pôstu pomohlo lepšie si uvedomiť dôležitosť kultúrnych aktivít nielen pre život verejnosti, ale aj jednotlivcov i kolektívov, ktorí sa tejto činnosti venujú. Odychový čas možno využiť aj na nadýchnutie, nabratie nových síl a hľadanie inšpirácie, ktorú budeme môcť pretaviť do činnosti po tom, čo nám situácia umožní vrátiť sa k veciam, ktoré robíme radi.

Martin Lokša

Momentky z natáčania adventných koncertov

občianske združenie
**ČIERŤAŽ
NEMECKÁ**

**Občianske združenie Čierťaž
Nemecká**

prosí o poukázanie podielu 2 % zaplatenej
dane z príjmov.

Finančné prostriedky budú použité na materiálové
a organizačné zabezpečenie činnosti
folklórnej skupiny Čierťaž.

Tlačivo na stiahnutie nájdete aj na webovej
stránke združenia: www.ciertaznemecka.sk

riaditeľ a členovia rady združenia

Čitatelia nám, píšu!

Napadlo mi...

■ Z času na čas si pozriem monografiu obce a už niekoľkokrát som sa dostal k stati o prvej svetovej vojne, hlavne k padlým vojakom, obyvateľom našich troch bývalých obcí. Oni bojovali ešte za Rakúsko-Uhorsko a ani nevedeli, za čo a prečo idú bojovať. Zanechali svoje rodiny, domovy, robotu. Možno aj preto k nim cítim, že mi padol starý otec a môj otec ostal ako dvojročný sirota. Podobné prípady sú iste aj u iných padlých. Nemajú hroby a mnohí boli len vyhlásení za mŕtvych. Aj preto sú divoké červené maky kvetmi týchto hrdinov a patria len im a nie iným.

Prepáčte mi, ale napadla mi myšlienka, či by nemohli byť tri tabule s menami umiestnené na cintorínoch, prípadne na niektorých významných miestach bývalých obcí.

Vždy, keď idem na zmrzlinu do Lopeja, idem vedľa k pomníku, prečítam si mená padlých a mnohé mená poznám.

Pre našu obec je to 31 mien, pomerne veľa. Dubová 11, Nemecká 11, Zámotie 9 padlých. Nič v zlom, je to len pripomienka. Dúfam, že sa nájde nejaké riešenie.

Vladimír Urban

Návrat k prvej svetovej vojne

■ Príspevok Vladimíra Urbana ma inšpiroval k zamysleniu sa nad osudom našich predkov, ktorí prežili (a niektorí aj neprežili) prvú svetovú vojnu. Pred tromi rokmi sme si pripomenuli už sto rokov od skončenia tohto konfliktu, ktorý bol dovtedy najväčší a najkrutejší v ľudských dejinách. Mnohí z nás opatrujú staré rodinné fotografie, z ktorých sa na nás s vážnym výrazom pozerajú alebo usmievajú naši bajúzatí starí či prastarí otcovia, oblečení v rakúsko-uhorských uniformách. Tieto zväčša ateliérové snímky vznikli práve v rokoch 1914 až 1918, keď trvalo vojnové besnenie. Možno si niektorí z čitateľov položia otázku, prečo a za akých okolností tieto fotografie vznikli. Mnohí z narukovaných vojakov sa dali odfoťiť spolu s manželkami a deťmi v domácom prostredí, keď dostali krátku dovolenku. Iní navštívili fotografa počas pobytu v kasárňach a fotografiu poslali domov rodine ako doklad o tom, že sú živí a zdraví.

Mimoriadne ťažký bol aj život doma v zázemí, mimo frontových operácií. Rodiny trpeli nedostatkom mužských pracovných síl, potraviny, petrolej a iné nevyhnutné tovary boli na prídel a armáda pravidelne a bez náhrady rekvirovala gazdovstvám dobytok, aby mala čím nachovať vojakov na frontoch.

Niektorí z obyvateľov našich obcí padli už na začiatku vojny v Srbsku. Väčšina z tých, ktorí sa domov nevrátili, však bola zabitá v Taliansku a na ruskom fronte, najmä v Haliči, ktorý sa vtedy nazýval Galícia. Hoci dnes v súvislosti s pandémiou koronavírusu prežívame náročné časy, predsa len je pre nás ťažké predstaviť si situáciu, aby otec, syn alebo brat, živiteľ rodiny, zo dňa na deň odišiel z domu na niekoľko rokov, prípadne aby sa nikdy nevrátil. Matky, manželky a deti museli padlých oplakať bez toho, aby si ich mohli pochovať a aby neskôr mohli navštíviť ich hrob.

Možno aj preto sa obecné zastupiteľstvá vo väčšine okolitých obcí rozhodli vystavať obetiam svetovej vojny pamätníky, na ktoré dali vytesať mená padlých. V medzivojnovom období, za čias prvej Československej republiky, sa tak stalo vo väčšine okolitých obcí. Žiaľ, v Nemeckej, Dubovej a Zámotí takéto pamätníky chýbajú.

Priveľa vody pretieklo Hronom a našimi potokmi od tých čias. Na padlých zo začiatku minulého storočia si v súčasnosti spomenie málokto. Možno tí najstarší pri listovaní v rodinných albumoch či pri upratovaní škatúl so starými fotografiami. Veď aj ľudí, ktorí si pamätajú druhú svetovú vojnu, žije medzi nami už len niekoľko.

Martin Lokša

Ján Filipko-Husár z Dubovej ako vojak rakúsko-uhorskej armády z obdobia I. svetovej vojny (fotografia vznikla vo fotoateliéri v Lučenci)

Vzácná fotografia zo zákopov I. svetovej vojny, druhý zľava Michal Kováčik-Bočovie z Nemeckej

Testament Janka Budu

■ Viackrát sme sa v našich novinách zmienili o vzťahu Jozefa Gregora Tajovského k Dubovej. Aspoň stručne pripomeniem, že v 20. a 30. rokoch minulého storočia spisovateľ často navštevoval dubovskú faru, kde ako kňaz pôsobil jeho brat Ján Gregor. Voľný čas tu Tajovský okrem poľovačky, rybačky či potuliek po okolitých horách trávil štúdiom starých písomností, uložených na fare. Niektorými zaujímavými zápismi sa inšpiroval pri písaní krátkych próz, ktoré vyšli pod spoločným názvom *Z farského archívu*.

Jozef Gregor Tajovský
Zdroj: www.pamatihodnosti.sk

Súčasťou tohto cyklu je aj próza pod názvom *Testament Janka Budu*. Autor v nej literárne spracoval závet mladého a úspešného čípkára a gazdu zo Zámestia, ktorý zomrel v roku 1775 a značnú časť majetku venoval na potreby dubovského kostola, okrem iného aj na uštie dvoch ornátov, teda bohoslužobných rúch, pre tunajšieho kňaza. Udalosti spred takmer 250 rokov zarámcoval zmienkou o dubovskom cintoríne, ktorý kedysi ležal na cirkevnom poli na Zábřeží a bližšie ku kostolu bol preložený až po sceľovaní pozemkov v druhej polovici 19. storočia, po takzvanej komasácii. Poslednou pamiatkou na starý cintorín je kamenný náhrobník s krížom, ktorý sa dodnes týči v strede Zábřeže.

Pôvodný text, ktorý som prevzal zo Zlatého fondu denníka SME, je písaný archaicky, veď vznikol v roku 1929. Preto sa dnešnému čitateľovi môže zdať trochu komplikovaný a na čítanie náročnejší. Verím, že vás to neodradí.

Martin Lokša

Na dubovskom starom cintoríne stojí už len jeden pomník. I ten už sedemdesiat rokov nachýlilo, vrástol do zeme, chytá sa ho drobný žltô-zelený mach a pomaly i z jeho mramoru vypršia písmeny, ktoré latinsky oznamujú, že pod kameňom odpočíva dubovský učiteľ a notár Joannes Hlaványi alias Hlaváň. Robil Jano zo seba Maďara, podľa módy prvej polovice 19. veku.

Ostatné pomníky, akékoľvek boli, všetky sa už rozpadli a zmiešali so zemou tých tisícov a tisícov ľudských tiel, ktoré sem boli za stáročia zo štyroch-piatich obcí pochované.

Spadol i kríž Krista Ježiša, ktorý otcovsky prijímal všetkých k nemu uložených a ktorému Jano Kántor, richtár, a prisažní Matej Dančík i Matej Piestik slúbili „jmeném celej obcy“ a 23. mája 1822 i na písme vyznali, „že nalezajúce se v chotáre Kríže Umučení Vykupitele našeho Krista Ježiša, jakožto v Cinteríne... (a inde) vždy v dobrém, slušném a k nábožnosti prislúchajícím stave zdržovat chceme i na budúce časy postupníkuv svojich, jestliby osobitní dobrodinci se nenachádzali, k tomu zavazujíc...“

Nie vina menovaných – richtára a prisažných – ani celej obce dubovskej, že nedomysleli šesťdesiat rokov napredok, čo spraví komasácia so starým cintorínom, že ho zruší a nový položí inam. Ale „postupníci“ (dedičia) zabudli na otcov, a keď v novom cintoríne pekný a maľovaný dubový kríž i udržujú, starý kríž, v starom cintoríne, píšem, buď spadol, alebo ho vzali otcom znad hlavy a preniesli do cintorína nového...

Spadla i ohrada, vyhnili stĺpy a dnes už iba kúsok lúčky, kúsok mohylkami zvlneného poľa na rovinke, no a meno ešte trvá u potomkov...

„Nech odpočívajú v pokoji!“ píše svet na brány cintorínov, na pomníky svojich drahých. Ale to je klam. Niet vďačnosti. V mestách na starých cintorínoch stavajú nové ulice, prach otcov splachuje sa do kanálov... na dedinách vypúšťajú ich pod role a lúčky. Aspoň že pod lúčky! Tu ešte skvitnúť môže kedysi slzami polievaný kvietok materidúšky, vzrásť lístok zimozeleňa, kríček bazičky starých koreňov... V tej tóni a vône tak milo hlave i srdcu spomínať, spomínať...

Starý, zažltlý papier, vyše stopäťdesiatročný, pol hárka iba, dáva mi tak spomínať Janka Budu, zámostianskeho čípkára a hospodára z konca 18. storočia, ktorý tiež, neznámo kde, medzi

Pomník učiteľa Jána Hlaványiho na Zábřeží
Foto: Martin Lokša

tisícami odpočíva na dubovskom starom cintoríne bez znaku spasenia, pod holým nebom, hoci o spásu svojej duše, o ozdabu chrámu a služby božej dbal i v posledných svojich hodinách, a čo zdedil, v živote doma i vo svete nahospodáril, to podedil, ba väčšiu čiastku toho poručil dubovskému kostolu.

Hodváb, brokát pretrvávajú veky. Azda ešte i dnes na výročné sviatky pod šerou gotickou klenbou, v medenej záplave svetla oltárnych voskovic, v dyme a vôni tymianu s veľkou vážnosťou oblieka kostolníka pánu farárovi ťažké ornáty, od ktorých pohľadu sa v očiach mení veriacemu národu; ale nikto nepomyslí: či mozole vás, skvostné rúcha, utkali?

„Ja Janko Buda v ťažkej nemoci postavený síce, tela sice nezdravého, ale rozumu zdravého byvše, umínil sem tento porádek učiniť, který by slúžil jak mojej manželky, tak i jinším, a sice moje telo nech je s pekným spůsobem kresťanským a ceremoniami cirkevnými do matky zeme pochované, duši mú porúčam Bohu mému, který mne ju dal.“

Takto začína svoj testament Janko Buda, zámožný čipkár a hospodár zamostiansky, posvätnou rečou biblickou, ktorá vtedy nielen u evanjelikov bola posvätnou rečou cirkvi, ale ktorou spoločnou písali a tvorili, Bohu slúžili – popri latinskej – i katolíci slovenskí; kňazi, učители, pisári obecní, richtári, starejší i kostolníci; hradní a zemskí páni v kaštieľoch a mestách po šírých krajinách Čiech, Moravy, Sliezska a Slovenska.

Učiniť poriadok s kravami, ovcami, tovarom čipkárskeho, čo všetko poručil svojej žene spolu i s jedným zlatým (asi dnešných 100 českoslov. korún) v Bystrici u „jednej panničky, o ktorú Ondrej a Martin Buda vedia“ – Janko Buda ostatné svoje hnutelné imanie poručil na dva ornáty, na kostol a na sv. omše.

Čo tie dva ornáty mohli stáť, vyrozumieme približne z toho, že Janko Buda poručá na ne pohľadávky svoje u tkáča Prgnera v Bystrici desať zlatých, u Ondreja Kozu a Martina Budovie v Zámostí osem zlatých, u Turkov v Dubovej trinásť zlatých, u Červíka v Nemeckej pätnásť zlatých, spolu štyridsaťšesť zlatých, a ešte dokladá poznámku: „Co ale nebude dochodit na tie dva ornáty, to manželka moja má doložit.“ Stáli vtedy dva ornáty aspoň dva voľy, keďže jalovičky šli toho roku 1775, po šesť-sedem zlatých.

Bolo by hriechom myslieť si, že Janko Buda, po smrti jediného synka, Janka, bezdetný manžel, poručal viac cirkvi, ako žene. Mária Budová, rodená Štrbáňová, manželka, bola prítomná,

naložil Janko, že „všecke čtyri sa majú ošacovať alebo predať a tak polovica prinde na kostal a na svaté Omše.“

„Kostálom“ nazývali Slováci kostol i tu, a v Podkoniciach ho ešte i dnes tak zovú.

„Pre lepšú jistotu tento testament činím a moje jmeno podpísané s krížikom potvrdzujem. Zamostia 27. juni 1775. V prítomnosti na ten čas rychtára zamostianskeho Ondreja Marčoka, Martina Buda a Marii Buda.“ – Janko Buda, čipkár a hospodár, len tridsaťjeden ročný, testament svoj neprežil iba dvoma dňami. Zaoopatrený skrze pána administrátora Samuela Marčoka sviatosťami umierajúcich, rozlúčil sa s týmto svetom, v ktorom mal žiť a čipkáriť ešte mnohé letá, 29. júna 1775 na veľký zármutok mladej a k tomu i bezdetnej vdovy.

Opustená, smutná Mária druhého dňa čierne sa obliekla, vzala z truhly testament a vybrala sa do fary. Veď otvoria testament až po pohrebe, ale zarmútená vdova, aby bôľu svojmu uľahčila a našla potechu, skromne a zbožne rozložila pánu administrátorovi mužovo poručenie, ktoré už nemuselo byť tajnosťou a už nijak nie pred duchovným ocom.

Tretieho dňa ráno bol Janko Buda vnesený do dubovského kostola; pán administrátor slúžil veľkú smútočnú svätú omšu; pán kaplán Vendelín Wajdovič kázal prenikavo na slová Písma: „Dávajte a bude vám dané“; rektor, kostolníci, miništranti všetko spievalo a bolo nádejne dojaté troma piesňami (okrem latinských), medzi ktorými poslednou bola:

*Mne slunce i mesíc
nebudú svítit víc...*

oblíbená čipkárska pohrebná pieseň preto, že svetom putujúc, veru neraz bol čipkár utisnutý nielen na svetlo slnca, ale i mesiacu.

Janka Budu pochovali blízko kríža, ako pochovávali všetkých podobných testátorov, čili darcov chrámu božieho, i z úcty k rodine, i azda, aby Spasiteľ viac pamätal na nich v deň súdu, ak spravodlivo, ale i ak chytre, ako kupci, nadobudli imaním svojich...

Kolkí tu darcovia, chudobní na majetky a predsa bohatí duchom, ktorí dávali v duchu doby na kostol, na veže, zvony, na školu, na rúcha, na kňaza, na rektora, kostolníka... z čoho i dnes, po stá rokoch, pamiatka i úžitok.

*Súčasná krajina s Hradiskom a Čiernym dielom. J. G. Tajovský sa rád túlal prírodou v chotároch našich obcí, ktorá bola jedným zo zdrojov jeho inšpirácie
Foto: Martin Lokša*

vďačne prikývla na každý bod poručenia, a na testament sa krížikom podpísala, ako i brat Jankov, Martin, ktorý nič nežiadal a nedostal, iba že svedkom bol z bratskej dôvery, aby pred časom testament nebol rozchýrený, lebo Jankovi už nešlo o svetskú slávu, ale o radosť nebeskú. Preto ďalej poručal Janko Buda „na kostál dubovský“ u Ďura Luptáka tridsať zlatých a k tomu ešte – dva voľy. Štyri mal voľy Janko Buda, ale že jeden bol „nemocný“,

Tam na starom cintoríne ležia kňazi, zemaní, rectori, veľkí latináci, ale i obdivuhodní pisári starobylej spisovnej reči našej československej... Tam ležia na stá Janko Budovia, ktorí obetovali... Tam na tisíce pospolitého ľudu, krásneho v slove, v piesni, v povesti, v porekadle, ktoré zdedené sú i dnes našou chľubou, našou múdrosťou životnou...

Dnes hroby všetkých zrovnána na farskej lúčke nad dedinou. Spadol dávno už i kríž Spasiteľa a ani postupníci, ani osobitní dobrodinci sa nenachádzajú, ktorí by kríž našli, pozdvihli na starom dubovskom cintoríne a zasadili podeň bylku-dve zimozeleňa živou pamiatkou dedom-otcom...

Ružena Lukáčová

V samote so sebou

Blúdím v tichu svojej predstavy.
Vidím kríž,
na ňom Pán Ježiš.
Hlava sklonená,
trnám zdobená.
Bolesť na tvári, nie v duši,
čo to znamená, nik netuší.

Posledná rana bok preráža,
Rana milosti?
Alebo zlosti?
Do nebies letí vzdych milosti.

Človek hľadá svätý grál.
Márne!
Zobral ho so sebou Kráľ.
Zanechá stopu v našej duši,
lásku, pokoru, skutky milosti.

Pod krížom Matke srdce zvierá,
ako na kríži Syn umiera.
Malú prosbu mám,
v smrti nebyť sám.
Nech moje myšlienky s tebou sú,
na druhý breh ma prenesú.

Foto: Martin Lokša

Do manželstva vstúpili

Róbert Halič a Mgr. Miroslava Baculíková

Narodili sa

Zuzana Snopková (Nemecká)
Natália Kováčová (Dubová)
Lucas Pleva (Nemecká)
Jakub Čunderlík (Zámostie)
Zara Halgašová (Dubová)

Opustili nás

Irena Horváthová z Dubovej (98-ročná)
Darina Karcelyová z Dubovej (82-ročná)
Mária Kamzíková z Nemeckej (63-ročná)
Elena Simanová zo Zámostia (81-ročná)
Klára Smolová z Nemeckej (86-ročná)
Ing. Ľubica Lokšová z Nemeckej (69-ročná)
Ján Chamko z Dubovej (77-ročný)
Ján Grolmus zo Zámostia (64-ročný)